

Sygn. akt V.2 Ka 626/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach

V Wydział Karny Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jacek Myśliwiec

Sędziowie: SSO Olga Nocoń (spr.)

SSR del. Katarzyna Gozdawa-Grajewska

Protokolant: Monika Maj

w obecności Magdaleny Szymańskiej Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2015 r.

sprawy skazanego:

K. M. /M./

syna R. i L.

ur. (...) w H.

w sprawie o wyrok łączny

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 6 sierpnia 2014 r. sygn. akt IX K 155/14

I.zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że w punkcie 3 jako podstawę prawną orzeczenia kary łącznej przyjmuje art. 85 kk i art. 86 § 1 kk;

II.w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III.zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokat M. J. kwotę 120,00 (sto dwadzieścia) złotych oraz 23 % podatku VAT w kwocie 27,60 złotych (dwadzieścia siedem złotych i sześćdziesiąt groszy), łącznie kwotę 147,60 złotych (sto czterdzieści siedem złotych i sześćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów obrony z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

IV.zwalnia skazanego od ponoszenia kosztów postępowania odwoławczego, obciążając nimi Skarb Państwa.

Sygn. akt V.2 Ka 626/14

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Rybniku w postępowaniu w sprawie IX K 155/14 wydał w dniu 6 sierpnia 2014 r. wyrok łączny wobec K. M., skazanego prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 30 maja 1997 roku w sprawie o sygn. akt III K 987/96 za czyn z art. 215§1 dkk w zw. z art. 58 dkk popełniony w okresie od 23 lutego do 15 marca 1996 roku przestępstwem ciągłym na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby lat 3 oraz karę grzywny w kwocie 800 złotych, która to kara pozbawienia wolności została zarządzona do wykonania postanowieniem z dnia 19 listopada 1997 roku, objętym karą łączną 3 lat pozbawienia wolności, orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 8 maja 2003 roku w sprawie o sygn. akt V K 250/02;
2. nakazem karnym Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 11 czerwca 1997 roku w sprawie o sygn. akt III K 140/97 za czyn z art. 158§1 d k.k. popełniony w dniu 30 września 1996 roku na karę grzywny w kwocie 600 złotych, za czyn z art. 182§1 d kk popełniony w dniu 30 września 1996 roku na karę grzywny w kwocie 300 złotych, które to kary połączono i wymierzono karę łączną grzywny w kwocie 700 złotych;
3. Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 30 października 1997 roku w sprawie o sygn. akt III K 692/97 za czyn z art. 208 d k.k., art. 11§1 d kk w zw. z art. 208 d kk przy zast. art.58 d kk i art. 10§2 d kk popełniony w okresie od 6 kwietnia 1996 roku do 23 stycznia 1997 roku na karę 2 lat pozbawienia wolności i karę grzywny w kwocie 2.000 złotych z warunkowym zawieszeniem wykonania kary pozbawienia wolności na okres próby lat 3, która to kara została zarządzona do wykonania postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2001 roku, objętym karą łączną 3 lat pozbawienia wolności, orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 8 maja 2003 roku w sprawie o sygn. akt V K 250/02;
4. Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 24 sierpnia 1998 roku w sprawie o sygn. akt III K 471/97 za czyn z art. 158§1 d kk popełniony w dniu 19 czerwca 1996 roku na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby lat 3, która to kara została zarządzona do wykonania postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2001 roku, objętym karą łączną 3 lat pozbawienia wolności, orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 8 maja 2003 roku w sprawie o sygn. akt V K 250/02;
5. Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 31 sierpnia 2006 roku w sprawie o sygn. akt IX K 1147/05 za czyn z art. 224 § 2 k.k. i art. 226§1 kk w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełniony w dniu 4 maja 2005 roku na karę 1 jednego roku pozbawienia wolności, za czyn z art. 224§2 kk i art. 222§1 kk i art. 226§1 kk w zw. z art. 11§2 kk popełniony w dniu 4 maja 2005 roku na karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, za czyn z art. 190§1 kk i art. 222§1 kk popełniony w dniu 4 maja 2005 roku na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, które to kary połączono i orzeczono karę łączną 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat i karę grzywny w rozmiarze 30 stawek dziennych z ustaleniem wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 20 złotych, przy czym wykonanie kary łącznej pozbawienia wolności zarządzono postanowieniem z dnia 28 września 2011 roku;
6. Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 26 kwietnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt IX K 727/10 za czyn z art. 209 § 1 k.k. popełniony w okresie od stycznia 2009 roku do 11 maja 2009 roku na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby lat 3, którą to karę zarządzono do wykonania postanowieniem z dnia 9 listopada 2011 roku;
7. Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 11 stycznia 2011 roku w sprawie o sygn. akt IX K 1635/10 za czyn z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 57a§1 kk popełniony w dniu 3 marca 2010 roku na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności;
8. Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 18 lipca 2011 roku w sprawie o sygn. akt II K 699/08 za czyn z art. 177§2 k.k. w zw. z art. 178§1 kk popełniony w dniu 11 września 2008 roku na karę 3 lat pozbawienia wolności, za czyn z art. 289§1 kk w zw. z art. 64§1 kk popełniony w dniu 11 września 2008 roku na karę 1 roku pozbawienia wolności, które to kary połączono i wymierzono karę łączną 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

9. Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 21 listopada 2011 roku w sprawie o sygn. akt IX K 508/11 za czyny z art. 209 § 1 k.k. w zw. z art. 91§1 kk popełnione w okresie od czerwca 2009 roku do 31 marca 2010 roku i od 17 maja 2010 roku do stycznia 2011 roku na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby lat 4, którą to karę zarządził do wykonania postanowieniem z dnia 23 lipca 2012 roku;

10. Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 7 lutego 2013 roku w sprawie o sygn. akt IX K 978/11 za czyn z art. 279 § 1 k.k. popełniony w nocy z 30/31 marca 2011 roku na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności i karę grzywny w rozmiarze 100 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 30 złotych.

Na mocy art. 572 k.p.k. w zw. z art. 17 §1 pkt 7 kpk Sąd umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w części dotyczącej wyroków: Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 30 maja 1997 roku w sprawie o sygn. akt III K 987/96, Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 30 października 1997 roku w sprawie o sygn. akt III K 692/97, Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 24 sierpnia 1998 roku w sprawie o sygn. akt III K 471/97.

Na zasadzie art. 572 kpk Sąd umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w części dotyczącej nakazu karnego Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 11 czerwca 1997 roku w sprawie o sygn. akt III K 140/97 i wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 31 sierpnia 2006 roku w sprawie o sygn. akt IX K 1147/05.

Na podstawie art. 91§2 kk połączył kary pozbawienia wolności wymierzone skazanemu K. M. wyrokami: Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 26 kwietnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt IX K 727/10, Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 11 stycznia 2011 roku w sprawie o sygn. akt IX K 1635/10 oraz Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 18 lipca 2011 roku w sprawie o sygn. akt II K 699/08 i wymierzył mu karę łączną 4 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności.

Na mocy art. 91§2 kk połączył kary pozbawienia wolności wymierzone skazanemu K. M. wyrokami: Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 21 listopada 2011 roku w sprawie o sygn. akt IX K 508/11 i Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 7 lutego 2013 roku w sprawie o sygn. akt IX K 978/11 i wymierzył mu karę łączną 2 lat pozbawienia wolności.

Na zasadzie art. 577 k.p.k. na poczet kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej w pkt 3 wyroku Sąd zaliczył skazanemu okres odbytej kary pozbawienia wolności w sprawie o sygn. IX K 1635/10, okres zaliczony na poczet kary w sprawie II K 699/08 od dnia 11 września 2008 roku do dnia 12 września 2008 roku oraz okres dotychczas odbytej kary w sprawie IX K 727/10 od dnia 6 lipca 2014 roku do dnia 6 sierpnia 2014 roku, zaś na poczet kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej w pkt 4 wyroku - okres zaliczony na poczet kary w sprawie IX K 978/11 od dnia 21 kwietnia 2011 roku do dnia 16 września 2011 roku.

Nadto, na mocy art. 576 § 1 k.p.k. ustalił, że pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w wyrokach opisanych w pkt 3 i 4 wyroku podlegają odrębnemu wykonaniu.

Na mocy art. 29 ustawy Prawo o adwokaturze Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. J. kwotę 120 zł tytułem wynagrodzenia za obronę świadczoną na rzecz skazanego z urzędu oraz kwotę 27,60 zł tytułem stawki podatku od towarów i usług przewidzianej dla tego rodzaju czynności.

Na mocy art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił skazanego z obowiązku uiszczenia kosztów postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego, którymi obciążył Skarb Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca skazanego K. M., zaskarżając orzeczenie w całości. Powołując się na art. 438 pkt 4 kpk, skarżonemu wyrokowi zarzucił rażącą niewspółmierność (surowość) orzeczonych dwóch kar łącznych z uwagi na nieuwzględnienie w należyтым stopniu okoliczności przemawiających na korzyść skazanego, a w szczególności postawy skazanego w Zakładzie Karnym, więzi przedmiotowych zachodzących między czynami pozostającymi w zbiegu realnym oraz dyrektyw prewencji szczególnej i ogólnej.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie dwóch kar łącznych pozbawienia wolności na zasadzie pełnej absorpcji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy skazanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Nie może być skutecznym zarzut rażącej surowości kar łącznych wymierzonych skazanemu w zaskarżonym wyroku. Obie kwestionowane przez skarżącego kary zostały orzeczone na zasadzie absorpcji, a przy ich kształtowaniu Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił stopień powiązań przedmiotowo-podmiotowych między zbiegającymi się przestępstwami. Zważono w szczególności, że przestępstwa tworzące każdy ze zbiegów realnych miały różną kwalifikację prawną, były wymierzone w różne dobra i zostały popełnione na szkodę różnych pokrzywdzonych. Nadto, nie można mówić, by pozostawały one w bliskiej więzi czasowej. W tych okolicznościach całkowicie nieuzasadnione byłoby – oczekiwane przez skarżącego – orzeczenie kar łącznych przy zastosowaniu zasady pełnej absorpcji.

Z pewnością zarówno zasada absorpcji, jak i zasada kumulacji są rozwiązaniami skrajnymi, które mogą być stosowane tylko w wyjątkowych wypadkach. Zastosowanie zasady absorpcji przy wymierzaniu kary łącznej wymaga ustalenia, że pomiędzy zbiegającymi się przestępstwami zachodzi ścisły związek przedmiotowy i podmiotowy, a przesłanka prognostyczna pozwala na stwierdzenie, że kara łączna w wysokości najwyższej z orzeczonych kar jednostkowych jest wystarczającą oceną zachowania się sprawcy. Należy pamiętać, że kara łączna jest swoistym podsumowaniem działalności przestępczej skazanego w okresie objętym skazaniami za poszczególne czyny, które pozostają w zbiegu realnym. Jej celem nie jest premiowanie osoby wielokrotnie łamiącej porządek prawny, lecz zapewnienie racjonalnego stosowania kar i środków karnych poprzez likwidację swoistej konkurencji, która wynika z kilkakrotnych skazań. Popełnienie więcej niż jednego przestępstwa jest tymczasem okolicznością, wskazującą na demoralizację skazanego, skoro wejście w konflikt z prawem nie miało jednorazowego, incydentalnego charakteru. Jak podkreśla się w orzecznictwie, „kara łączna (...) stanowić musi syntetyczną całościową ocenę zachowań sprawcy, będąc właściwą, celową z punktu widzenia prewencyjnego reakcją na popełnione czyny i jako taka nie może i nie powinna być postrzegana jako instytucja mająca działać na korzyść skazanego, ale jako instytucja gwarantująca racjonalną politykę karania w stosunku do sprawcy wielości – pozostających w realnym zbiegu – przestępstw, a taki stan rzeczy może w wyroku łącznym nawet pogorszyć sytuację skazanego, w szczególności przy łączeniu wyroków zawierających już kary łączne, bowiem połączeniu zawsze będą podlegały kary jednostkowe wymierzone za poszczególne przestępstwa” (wyrok SA w Katowicach z 29 września 2011 r., II AKa 372/11, Prok. i Pr.-wkł. 2012/3/37; analogicznie: wyrok SA w Katowicach z 28 lutego 2014 r., II AKa 511/13, Lex nr 1487578). Przy wielości popełnionych przestępstw, wymierzanie kary łącznej w taki sposób, by najsurowsza z nich pochłaniała pozostałe (absorpcja), prowadziłoby do praktycznej bezkarności pozostałych zachowań zabronionych, za które wymierzono kary w niższym rozmiarze. Okoliczność, że zaskarżony wyrok łączny zapadł w postępowaniu zainicjowanym przez samego skazanego, oczekującego maksymalnego skrócenia efektywnego czasu odbywania kar orzeczonych wyrokami jednostkowymi, nie może mieć znaczenia dla oceny prawidłowości zapadłego rozstrzygnięcia.

Wbrew temu, co podnosi apelujący, nie można zasadnie twierdzić, iż Sąd orzekający nie uwzględnił należycie zachowania skazanego w zakładzie karnym. Nie sposób oczekiwać, by zachowanie skazanego w warunkach jednostki penitencjarnej – ocenione zresztą przez dyrektora zakładu karnego jako przeciętne – przesądzało o potrzebie wymierzenia K. M. kar łącznych przy zastosowaniu zasady absorpcji. O wymiarze kary łącznej decyduje związek przedmiotowo-podmiotowy między zbiegającymi się przestępstwami, zależny od tożsamości pokrzywdzonych, rodzaju naruszonych dóbr prawnych, sposobu działania i motywacji sprawcy czy bliskości czasowej poszczególnych czynów. Na ukształtowanie kary łącznej nie ma także wpływu rozmiar już odbytej kary z wyroków jednostkowych. Z kolei „zachowanie skazanego, w tym w trakcie odbywania kar pozbawienia wolności, może mieć dla wymiaru kary łącznej znaczenie subsydiarne, to jest ma pomóc w ustaleniu celowości kary łącznej” (wyrok SA w Krakowie z 19 grudnia 2012 r., II AKa 238/12, KZS 2013/2/48).

Ostatecznie, pomijając przedstawione już wyżej uwagi na temat czynników determinujących wymiar kary łącznej, pamiętać trzeba także, iż skuteczne podniesienie zarzutu rażącej surowości kary nie może opierać się jedynie na subiektywnym odczuciu strony. Na gruncie art.438 pkt 4 k.p.k. nie chodzi o każdą ewentualną różnicę w ocenach co do wymiaru kary, ale o różnice ocen tak zasadniczej natury, iż karę dotychczas wymierzoną nazwać należałoby – również w potocznym znaczeniu tego słowa – „rażąco” niewspółmierną, to jest niewspółmierną w stopniu nie dającym się wręcz zaakceptować. W rozstrzyganej sprawie żadnej z kwestionowanych kar łącznych orzeczonych wobec skazanego nie sposób uznać za rażąco dolegliwą, naruszającą powszechne poczucie sprawiedliwości, a tylko w takim przypadku możliwe byłoby modyfikowanie wymiaru kary w toku kontroli instancyjnej.

Nie znajdując podstaw do podzielenia argumentów skarżącego, Sąd odwoławczy dostrzegł natomiast z urzędu potrzebę korekty zaskarżonego wyroku w zakresie wskazania podstawy prawnej wymierzenia kary łącznej w punkcie 3 wyroku. Przywołanie w tym miejscu przez Sąd Rejonowy przepisu art.91§2 k.k. było nieprawidłowe, bowiem czyny przypisane K. M. w sprawach IX K 727/10 i IX K 1635/10 Sądu Rejonowego w Rybniku, jak również żaden z czynów osądzonych wyrokiem Sądu Rejonowego w Żorach w sprawie II K 699/08, nie zostały popełnione w warunkach ciągu przestępstw z art.91§1 k.k. W tym stanie rzeczy Sąd odwoławczy zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 3 w ten sposób, że jako podstawę prawną orzeczenia kary łącznej wskazał przepisy art.85 k.k. i art.86§1 k.k. W pozostałym zakresie wyrok utrzymano w mocy.

Z uwagi na korzystanie przez skazanego z pomocy obrońcy z urzędu, zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz wyznaczonego obrońcy zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej w postępowaniu przed Sądem II instancji. Z kolei uwzględniając sytuację osobistą i materialną skazanego, przebywającego w zakładzie karnym oraz rozmiar podlegających wykonaniu kar pozbawienia wolności, zwolniono skazanego od ponoszenia kosztów za postępowanie odwoławcze, obciążając nimi Skarb Państwa (art.634 k.p.k. w zw. z art.624§1 k.p.k.).